

A list of mountains

An Avesta fragment and a chapter of the Bundahišn

Yt 19 §§ 1-8

Translation

§ 1 The first mountain to stand together, O Spitama Zaraθuštra, on this earth, was Haraitī Bərəz. It surrounds all [the earth] up to the western and the eastern countries.

The second [was] Mount Zərəδaza, [at] the other side of Manuša. This also surrounds all [the earth] up to the western and the eastern countries.

§ 2 From there grew forth the [other] mountains:

Ušaδā¹ Ušidarəna²;
and Ǝrəzifya Fraorəpa³;
the sixth [was the mount] Ǝrəzura;
the seventh Būmya;
the eight Raoδita;
the ninth Mazišvaṇt;
the tenth Aṇtarə.darjhu;
the eleventh Ǝrəziša;
the twelfth Vāiti.gaēsa.

§ 3 And Ādarana and Bayana;
Iškata (and) Upāiri.saēna;
Kašō.tafəδrā (and) ^xVarapā⁴,
the two mountain-ranges hooked together;
the Ašta.vašan⁵ mountain-ranges;
the Ašta.aurvaṇt mountain-ridges;
the Caθβārō viδβana mountains.

§ 4 And Aēzaxa and Maēnaxa;
Vāxəδrika and Asaya;
Tuδaska and Višavaṇt;

¹ . Or Usiδam.

² . Ušidarəna is an attribute proper to the mount Ušiδā. It is also used as the proper name of the mount.

³ . Fraorəpa is an attribute proper to the mount Ǝrəzifya. If ušidarəna describes the valleys of Ušiδā, here fraorəpa refers to the dens of the mount Ǝrəzifya (lit. ‘eagle’).

⁴ . Mss. varafa.

⁵ . ašta.vašan ‘eight-pass’.

cōn abārīg kōfihā az harburz frāz rust ēstend, ped marag
dohazār-u-dvēst-u-cahal-u-cahār kōf, ī ast:

hugar ī buland¹⁰;
ud tērag ī harburz¹¹;
ud cagād ī dāiti¹²;
ud arzūr grīvag (S pušt)¹³;
ud usindām kōf¹⁴;
ud kōf ī abursēn, ast kē abārsēn gōbed¹⁵;
ud kōf ī zərəδaz¹⁶ kē ast kōf ī manuš¹⁷;
ud kōf ī ərəzif¹⁸;
ud kōf ī kap¹⁹
⁷⁷ ud kōf ī vādgēs²⁰;
ud kōf ī ušdāštār²¹;
ud kōf ī arzūr²²;
<ud kōf ī> būm²³;
ud kōf ī rōyišnumand²⁴;
ud kōf ī pedišx^vār²⁵ kē mahist-andar-x^varraḥ-ud-x^vārīh kōf-z
x^vānend;
ud kōf ī rēvand²⁶;
ud kōf ī dārspend²⁷;
ud baygar²⁸;
ud kōf ī vas-škeft²⁹;
ud kōf ī [×]syāmag (syāhumand)³⁰;

¹⁰ . Cf. Yt 5.96 hukairīm barəzō.

¹¹ . Cf. Y 42.3 taērəmcā haraiθyā bərəzō.

¹² . *cakāta dāitya ‘the lawful peak’? In the extant Avesta the river Dāityā is mentioned. Cf. Yt 5. 112.

¹³ . arəzūra. Cf. Vd 3.7 arəzūrahe grīvaya : ped arzūr grīvag ‘on the ridge of Arzūr’.

¹⁴ . usi.dam ? Cf. Yt 1.28 aom gairīm yazamaide yim uši.dam (var. usidam).

¹⁵ . upāiri.saēna. Cf. Y 10.11 avi iškata upāiri.saēna : ō škeft abārsēn.

¹⁶ . zərəδaza.

¹⁷ . manuša.

¹⁸ . ^{سکروف}. Av. ərəzifya.

¹⁹ . Cf. Armen. Կապ-լնհ.

²⁰ . vāiti.gaēsa.

²¹ . uši.darəna.

²² . ərəzura.

²³ . būmya.

²⁴ . raodīta.

²⁵ . pedišx^vār-gar/ kōf. Av. *patišx^var(a) is the name of a land. Cf. OPers. pātiš^huvari, an ethnic name.

²⁶ . raēvaṇt.

²⁷ . draošišvaṇt.

²⁸ . ^{بایگارد} /bay-gar/, or b_{ar}sar from Av. barō.srayan(a).

²⁹ . iškata.

ud kōf ī vafrumand³¹;
 ud kōf ī spendyād³²;
 ud kōf ī kadr_vāsp³³;
 ud kōf ī asanvand³⁴;
 ud kōf ī kōiris³⁵;
 ud kōf ī sizdah³⁶;
 kōf ī andar-kangdiz³⁷, kē gōbend āsānīhumand.

avēšān veh x^varraḥ ud x^vārīh x^vardag kōf. u-šān gugān gōbed (gōbem):

harburz pērāmōn ēn zamīg ō asmān peyvast ēsted.³⁸

tērag ī harburz hān kē-š star ud māh ud x^varšēd pediš andar vardend³⁹, ud pediš abāz āyend.⁴⁰

hugar ī buland hān kē-š āb ardvīsūr aziš frōd jahed, hazār mard bālā.⁴¹

usindām kōf hān ī az x^vēnāhan –kē gōhr ī asmān⁴² –, meyān zrē ī frāxgard⁴³ kē-š āb az hugar pediš frōd rēzed.

cagād ī dāitī hān ī meyān gēhān, sad mard bālā, kē-š cinvad puhl pediš ēsted, ruvān ped hān gyāg āmārēnend.⁴⁴

arzūr grīvag cagād-ē ped dar ī dušox⁷⁸ kē-š hamvār⁴⁵ hamdvārišnīh ī dēvān pediš, kū hamāg drenzišn ānōh kunend.⁴⁶ cōn gōbed kū:

kadār gyāg mustumanntar? guft hād arzūr grīvag ped dar ī dušox kē-š hamdvārišnīh ī dēvān pediš baved.⁴⁷

³⁰ . 𐬰𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 / 𐬰𐬀𐬎𐬎𐬎𐬎𐬎 /syāhumand/. Av. syāmaka (‘dark-coloured’) name of a mount.

³¹ . vafravañt.

³² . spəñtō.dāta.

³³ . kadrva.aspa.

³⁴ . asanvañt.

³⁵ . kaoirisa.

³⁶ . siciđava.

³⁷ . aņtarə.kañha.

³⁸ . Cf. Yt 19.1.

³⁹ . S šavend.

⁴⁰ . Cf. Yt 12.25.

⁴¹ . Cf. Yt 5.96.

⁴² . Cf. Yt 13.2.

⁴³ . According to the Rašn Yast the tree of Saēna (‘eagle’) is in the middle of the sea Vouru.kaša. Yt 12.17. It seems that there is some confusion between vanam yaṃ saēnahe and gairīm im usi.dam.

⁴⁴ . Cf. Dk ix, M 809.

⁴⁵ . 𐬀𐬎𐬎𐬎 /hamvār/ SP, 𐬀𐬎𐬎𐬎 /āmāl/ or /āmār/ TD 1.

⁴⁶ . Cf. RP 50.

ēn-z gōbed kū: jud az harburz, abārsēn kōf ī meh ast. ud
abārsēn kōf kōf ī pārs gōbend.⁴⁸ u-š bun ped sagestān u-š sar ped
huzestān. pez x^varāsān tēx ast.⁴⁹

didīgar kōf ī manuš meh, hān kōf kē-š manušcihr pediš zād.⁵⁰

abārīg kōfīhā frāyist⁵¹ az avēšān frāz rust hend. cōn gōbed
kū : frōdābīg ud afsālīg deh⁵² pērāmōn avēšān se kōf vēš jast
ēsted.

kōf ī erezif ped māy ud ahmadān dā x^vārazm az kōf ī abursēn
rust ēsted.⁵³

kōf ī manuš ped x^varāsān ped vimand ī turkestān ō-z abarsēn
peyvast ēsted.

kōf ī kap az ham kōf ī abursēn rust ēsted.

kōf ī ušdāštār ped sagestān.⁵⁴

arzūr kōf hān ī ped kust ī hrōm.

pedišx^vārgar⁷⁹ kōf hān ī ped tabarestān ud gēlān ud hān
kustag.⁵⁵

rēvand kōf [hān] ī ped x^varāsān, kē-š ādur burzēnmīhr pediš
nišīyed.⁵⁶ u-š rēvandīh ē kū rāyumand⁵⁷.

⁴⁷ . Cf. Vd 3.7.

⁴⁸ . L jud az harburz abursēn kōf ī meh hast kū abarsēn gōbed kōf ī hamāg
pārs. Here, pārs does not refer to Persis, but to a region in the east of
Ērānšahr. Cf. Ptolemy, VI.18.4 Παρσιάνα, 18.5 Παρσία, the cities in the
region of Hindukush, Παροπανισάδα.

⁴⁹ . VZ 3.32 pas az harburz abarsēn kōf meh, cōn abārsēn-z (TD abarsām-
iz) kōf x^vānīhed kē-š bun ped sagestān u-š sar ped vimand pārs ō cīnestān
(huzestān ?).

⁵⁰ . Cf. Burhān :

مانوش: نام کوهی است که منوچهر در آن کوه متولد شد. آن را مانوشان هم می گویند. (برهان
قاطع)

⁵¹ . TD1, TD2. رسلعد, سلرو.

⁵² . Cf. Yt 19.1 frāpayā dañhūš ā upaošaj^vhāasca.

⁵³ . Pers. کوه آله

⁵⁴ . ASS 2 rōd ī hēdumand ud var ī frazdān ud zreh ī kānse ud gar ī
ušdāštār andar zamīg ī sagestān.

⁵⁵ . Cf. the Letter of Tōsar:

از جشنسف شاه و شاهزاده طبرستان و پرشوارگر و جیلان و دیلمان و رویان و دنباوند نامه ای پیش
تنسر هر بڈ هرابذه رسید.

⁵⁶ . Cf. Firdōsī, M 12b 545-47 :

شندوم که: روزی گو پیلتن	یکی سور کرد از در انجمن
به جایی کجا نام او بد نوند (ریوند)	بدو اندرون کاخهای بلند
کجا آذر برز برزین کنون	بدان جا فرزند همی رهنمون.

vādgēs kōf hān ī ped vādgēs⁵⁸ vimand⁵⁹. hān kust purdār ud purdraxt.⁶⁰

baygar kōf hān ī frāsyāb ī tūr ped drubuštīh dāšt, u-š hān mān andarōn kird, u-š imrōz šahr rāmišnērōz ; bēvar deh ud šahrestān abar abagand.⁶¹

kōf ī vas-škeft hān ī ped pārš⁶², az ham kōf ī abursēn.

kōf ī syāhumand ud kōf ī vafrumand hān ī-šān kāvul hān kustagīhā aziš rust ēsted dā ō kust ī cīn.⁶³

spendyād kōf ped var ī rēvand.⁶⁴

kōf ī kadr,asp ped tōs šahr kē-š var ī sūbar (sūvar) ped sar.⁶⁵

kōf ī kōirās (kōiris) ped ērānvēz.

asanvand (asnavand) kōf ped ādurbāyagān.⁶⁶

rōyišnumand kōf hān kē urvar pediš rust ēsted.

būm kōf hān ī hamāg gyāg ped būm būm ud šahr šahr, u-š varz ud ābādānīh pediš kunend.

vas nām ud vas marag az ham ēn kōfīhā ī ušmurd rust ēsted cōn hān ī-š nām⁸⁰ ped āyādgārīhā ī šahrīhā pēdāg.

kōf ī vinābad⁶⁷ ;

kōf ī asperōz⁶⁸ ;

⁵⁷ . Pers. rāyūmand renders Av. raēvaṇt. Cf. Y 10.17.

⁵⁸ . وادغيسان /vādgēsān/ SP, وادغيسان /vādgēsān/ TD2. Armen. Վադգիս, Pers. بادغيش, بادغيس.

⁵⁹ . L vimandān.

⁶⁰ . بادغيس جايی آبادان است و با نعمت بسيار. (حدود العالم، ٥٧)

⁶¹ . TD2 šahr rāmpērōzgar bēvar šahrestān abar abgand ēsted. There is a possible confusion between the town rāmēθn (and or rāmišn) in the region of Buxārā, and the city rāmišn found by the Persian king Pērōz. According to Ḥamza the towns Rāmpērōz and Rōšnpērōz were built by king Pērōz in the border region between Ērānšahr and India.

فسمی احدی مدینتی الهند رام فیروز و اخری روشن فیروز (تاریخ سنی ٥٥٠٠٠)

⁶² . There is a confusion between pārš (Persis) and upāirisaēna. Cf. Y 10.11 avi iškata upāirisaēna : abar ō škeft ī apārsēn.

⁶³ . Cf. Skt. himāvāt ‘having frost or snow’; Sogd. wβrδ`r ‘having snow’ the Himalaya.

⁶⁴ . Cf. Firdōsī, M7.1856-57 :

به رو تازیان تا به کوه سپند

به خونِ نریمان میان را به بند

که بر وی نه پرتید پزان عقاب ...

حصاری به ببینی سر اندر سحاب

⁶⁵ . Cf. Bd 92 ; VZ 3.24.

⁶⁶ . Cf. Ny 5.5.

⁶⁷ . Arab. حنابذ , كتابذ.

kōf ī - ⁶⁹ ;
 kōf ī dumbāvand ;
 kōf ī rābag (rāvag)⁷⁰ ;
 kōf ī zarrēn⁷¹ ;
 kōf ī - ⁷² ;
 kōf ī - ⁷³ ;
 kōf ī - ⁷⁴ ;
 kōf ī - ⁷⁵ .

kē hamāg az abārsēn ud mānuš ud abārīg kōfīhā ī ušmurd rust
 ēsted.

cē d'w(ʿ)t⁷⁶ kōf ī ō huzestān peyvast ēsted ham az abursēn
 kōf.

dumbāvand kōf hān ī-š bēvarasp pediš bast ēsted az ham
 pedišx^vārgar.

[L kōf-iz ī kōmiš gurgān peyvast ēsted.] cōn kōf ī kōmiš kōf ī
 mad-ō-frayād x^vānend. hān kē-š vištāsp arzāsp pediš stōbēnīd.
 kōf-ē meyān ī dašt az hān kōf ī ānōh visist ēsted (S ēstād). gōbed
 (S gōbend) : ped kārezār ī dēn ka stōbīh ped ērānagān būd, az
 hān kōfīhā bē visist meyān ī dašt frōd ōbast, ud ērānagān pediš
 bōxt hend. u-šān mad-ō-frayād x^vānend.

vinābad kōf ped ham pušt ī vištāspān, ānōh ō rēvand kū mān ī
 ādur burzēnmīhr, nōh frasang ō x^varvarān rōn.

rābag bašn ped zrābad (zrāvad). ēn gyāg⁸¹ ast kē zrābad, ast
 kē rābag bašn, ud ast kē kalāg⁷⁷ x^vāned. az do kust kōf, ud rāh
 meyān ī diz ī frōd, ēd rāy diz kū ānōh kird ēsted ast ī kalāg-diz
 x^vāned ; ēn gyāg andar saraxz (saraxs) būm.

kōf ī asperōz az var ī cēcast (L azabar ī cīnestān).

⁶⁸ . Firdōsī, M12. 167 :

همی رفت کاوس لشکرفروز به زد گاه بر پیش کوه اسپروز.

⁶⁹ . کوهسوار /pahrgar/ 'sentinel', /peygālgar/ 'cup-maker'. Cf. Dk iii, M 44
 cōn peygālgar ped zarr.

⁷⁰ . Pers. راه.

⁷¹ . Pers. زرین کوه.

⁷² . دژ [d'yb't] DH, دژسپه SP.

⁷³ . دژ [d'w't] DH, دژ SP . It seems that دژ and دژ refer to
 the same mount.

⁷⁴ . مین [myn] DH, مین [mycyn] SP. Cf. Bd 208.

⁷⁵ . ماراغ /marag ?/.

⁷⁶ . دژ TD 2, دژ SP.

⁷⁷ . kalāg or kalāk, Pers. کلات. Cf. Armen. քաղաք 'city'.

d'ybst' (d'yb't')⁷⁸ ped pārs.

pahrgar (? peygālgar ?) ped x^varāsān.

kōf ī mlk' (marag ?) ped lārān.

kōf ī zarrēn ped turkestān.

kōf ī bēstūn ped spāhān ud glmynš'⁷⁹.

ud abārīg az ēn mar kē ped ravišn hend kōf ī būm hangāred
(S hangārend), andar dēn ī mazdesnān. x^vardag kōf hān ī pārag
pārag ped gyāg gyāg rust ēsted.

⁷⁸ . فبود اووم SP.

⁷⁹ . Cf. Arab. قرماسين, قرمىسين; Pers. کرمانشاه. It could possibly be read karmīn/r-
šah, ('red land'), cf. Karmīn/r-kaθ in the kust ī X^varāsān.